

УДК 37.014.54:378.016

Олійник А. А., к.е.н.,
доцент кафедри міжнародного менеджменту,
Бурлакова К. О., студентка,
Державний торговельно-економічний
університет, м. Київ, Україна

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Розвиток інноваційної економіки, як показує світовий досвід, залежить переважно від знань, інформації та впровадження передових технологій. Саме джерело знань, а не сировина і дешева робоча сила, визначає конкурентоспроможність економіки, сприяє створенню високотехнологічних робочих місць у промисловості та підприємстві, що необхідно для задоволення економічних і соціальних потреб громадян.

В умовах все більш явного прояву хвильового розвитку економіки, особливо при подальшому розвитку підприємництва як її парадигми, першочергового значення набуває проблема формування особистості сучасного підприємця, виховання в нього якостей ділової людини. Тому, актуальним є вирішення проблеми якісної підготовки майбутніх фахівців з підприємницької діяльності, що обумовлює переосмислення та методологічне обґрунтування процесу бізнес-освіти [3]. Підприємницька освіта готує молоде покоління «обходитися з багатьма ролями», які потрібно буде виконувати у сучасному світі, як то: споживачі, виробники, інвестори, власники заощаджень, робітники, службовці, навіть виборці. Фінансова грамотність, яка є частиною підприємницької освіти, розв'язує питання щодо обґрунтованості та свідомості у прийнятті рішень у сфері фінансів, особистих або соціальних рішень, управління фінансовими ризиками тощо.

Підприємницьку діяльність ми розглядаємо з погляду двох конкретних типів підприємницьких навичок: здатність до виявлення можливостей та вміння обирати оптимальний момент для їх втілення. Перший тип компетентностей

стосується ефективного пошуку, оцінки та вибору перспективної ідеї для створення нового бізнесу. Другий тип включає у себе знання та вміння формувати цінність через реалізацію нової підприємницької можливості, долаючи труднощі та ризики від початку бізнесу до успішного розвитку підприємства.

Потрібно розуміти, що теперішні українські підприємці «не взялись невідомо звідки», вони є продуктом соціуму та наявної підприємницької культури, в той час, як сучасна підприємницька освіта повинна стимулювати та мотивувати такий бізнес, основою якого має стати капіталізація знань [2]. Більшість підприємців, навіть нового покоління, не володіють знаннями та навичками, необхідними для створення когерентної стратегії на перспективу, або для динамічної адаптації до зовнішнього середовища. Проте, менеджмент свого бізнесу вони здійснюють керуючись реальним досвідом, отриманим у практичній підприємницькій діяльності та надзвичайно розвиненою інтуїцією, крім того, вони сповнені ентузіазму. Знання у сфері бізнесу дає можливість моделювати алгоритми процесів з реалізації різних варіантів підприємницьких ідей. Підприємець, який володіє такими знаннями та вміннями, діє не за усталеними шаблонами, а шукає нетрадиційні та оригінальні рішення. Бізнес-освіта надає можливість вдосконалити навички аналізу та оцінки альтернативного розвитку подій та процесів у сфері бізнесу, розвиває лідерські якості та сприяє раціональному мисленню навіть у умовах нестабільності та стресу.

М. О. Тригубенко визначає бізнес-освіту або підприємницьку освіту як отримання необхідних теоретичних знань і практичних навичок, формування відповідних професійних, соціальних компетентностей для роботи в сфері бізнесу та розробки інноваційних бізнес-проектів, які високо оцінюються споживачами та забезпечують конкурентоспроможність протягом довгострокового періоду [4].

Інші автори розглядають бізнес-освіту як систему освітніх закладів, діяльність яких спрямована на підготовку та перепідготовку фахівців для сфери

бізнесу. З цієї позиції на сьогодні існують декілька точок зору. Перша полягає в тому, що бізнес освіта як складова професійної освіти – це система навчальних закладів у яких навчання бізнесу і ринковими відносинам поєднується з ринковими механізмами управління навчальним закладом. Друга точка зору визначає бізнес-освіту як певний набір спеціалізованих освітніх програм, наприклад з підприємництва, маркетингу, фінансів, страхування, інноваційних технологій тощо. Третя точка зору ґрунтується на фундаментальному підході до опанування знань економічного напрямку [1]. Але нема заперечень, що навчити підприємству не можливо тільки прослухавши набір теоретичних курсів. Важливо забезпечити заглиблення слухачів в практичне середовище бізнесу та сформуванню вміння і навички, відповідні професійні компетентності щодо моделювання різних альтернатив розвитку підприємства.

Важливим елементом бізнес-освіти є забезпечення сталих комунікацій, відповідно до яких увесь процес спілкування університету з соціумом побудований у соціально відповідальний та екологічний спосіб, без негативного впливу на суспільство, економіку та планету. В їх основі лежать такі важливі принципи комунікаційної політики, як прозорість, достовірність, інклюзія та гендерна чутливість, відповідальність, етичність, партнерська взаємодія [5].

Бізнес-освіта, різноманітна за формами та видами, що розглядається у США та інших економічно розвинених країнах Європи, відрізняється від освіти підприємців в Україні. Це пояснюється різницею в попиті на бізнес-освіту, який прямо залежить від рівня розвитку підприємництва, що, на жаль, в Україні не відповідає сучасним вимогам. Це, в свою чергу, пов'язано з державною політикою та запитом суспільства. Зростання та успіх у сфері підприємництва неможливі, зокрема, без підвищення освіченості учасників бізнес-середовища.

До основних факторів, що впливають на бізнес-освіту в Україні, можна віднести:

- соціальні очікування від підприємництва і підприємців;
- реальний вплив підприємців (бізнес-структур) на розвиток суспільства

(територіальних спільнот);

- попит населення, зокрема діючими і потенційними підприємцями, на економічні та соціальні знання;
- лобіювання інтересів підприємців і їх організованість;
- потреби підприємців в нових технологіях ведення бізнесу [3].

Отже, розвиток інноваційної економіки в Україні, спрямованої на використання знань, потребує виховання сучасних підприємців з відповідним рівнем соціально-економічної, громадянської та моральної культури. Це означає, що необхідно впроваджувати якісну економічну освіту в суспільстві, зокрема в сфері бізнесу. Основні цілі такої освіти розглядаються з точки зору формування підприємця нового покоління. Професійна економічна освіта сьогодні має формуватися у тісному взаємозв'язку з підприємницькою діяльністю, що забезпечуватиме повноцінну соціалізацію населення, що має підприємницькі здібності, в умовах постійних змін у суспільстві, що базується на знаннях.

Література

1. Алькема В. Г. Концептуальні засади підготовки фахівців для комплексного вирішення завдань євроінтеграції / В. Г. Алькема, А. Д. Радкевич, О. С. Крюченко, В. Н. Стаценко // Вчені записки Університету економіки та права «КРОК». – 2009. – Вип. 13 – С. 122–178.
2. Бухаріна Л.М. Підприємницька освіта як передумова розвитку економіки на регіональному рівні / Л. М. Бухаріна // [Електронний ресурс]. Режим доступу – <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/498.pdf>
3. Вагонова О. Г. Розвиток економічної освіти / О. Г. Вагонова, В. А. Шаповал // [Електронний ресурс]. Режим доступу – https://ev.nmu.org.ua/docs/2017/3/EV20173_142-154.pdf
4. Тригубенко М. О. Бізнес-освіта як соціальний феномен сучасності та фактор підприємницького успіху / М. О. Тригубенко – 2011. – № 205. – С. 125–128.
5. Development of sustainable communications of higher education institutions in social media: the collective monograph. Edited by Z. Dabrowski, W.Duranowski, L. Huliaieva, A.Oliinyk. Warsaw, Zofia Zamenhof Foundation, 2023. 366 p. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.24814065.v1>